

Çukurca'da Nasturi'lerden miras su kemeri

Posted on 04/07/2014

Mezopotamya'nın ilk Hristiyanları olarak bilinen Nasturiler'den Çukurca'da geriye kalan en önemli eserlerden biri Hakkari'nin Çukurca İlçesi'nde (Çele) bulunan su kemeri. Su kemeri Çukurca merkez bey mahallesinde Sidan vadisinde bulunuyor. Çukurca merkezden su kemerine stabilize araç yoluyla geriye kalanı ise patika yolla 45 dakika mesafede ulaşıyor. Su Kemerini Haskel kayalıklarının alt kesiminde ki vadinin içinde olan meskun alanın dışında yapılmış. Sidan deresinin kuzey tarafındaki sırtta kayalıklara yaslanmış olarak inşa edilen Su kemeri dereden alınan suyu Narlı'daki bahçelere aktaran yaklaşık 5 km'lik kanalın üzerinde bulunuyor. Kanal yer yer izlenebilmekte fakat günümüzde büyük ölçüde kaybolmuş vaziyette.

NASTURİLERDEN GÜNÜMÜZE ULAŞAN SU KEMERİ

Su kemeri kuzey sırtta dik bir şekilde yükselen kayalıklara yaslanmış vaziyette doğu batı istikametinde bulunuyor. Dört kemer açıklığı ve bunun doğu ile batısında devam eden duvarlardan ibaret. Duvarlarla birlikte 68 metre uzunluğunda 10 metre yüksekliğinde olup asıl su kemerlerinin bulunduğu kısım ise 23 metre. Kemer açıklıkları ise 3,5 metreye yakın. Üstte 1 metreye yaklaşan duvar üzerinden kanal geçmektedir. Su kemeri ve duvarlarda kaba yontu ve moloz taş kullanılmış. Taşlar kireç harcıyla tutturularak düzgün sıvalı olarak örülmüş.

HALA PİRİNÇ TARLALARINI SULAMAYA DEVAM EDİYOR

Bu bölgede karşımıza çıkan bu su kemeri, su yapısı olarak ilginç ve günümüze kalan tek

örnektir. Bey kilisesinin yakınında bulunan su kemeri o dönem burada yaşayan Nasturiler tarafından inşa edildi ve günümüzde hala bu dere pirinç tarlalarını sulamaya devam ediyor.

Ortaçağ döneminden kalan su kemerinin üzerinde tarihlendirmeye ışık tutan kitabe veya süsleme bulunmadığı için kesin tarihlendirilmemekle birlikte ortaçağ döneminden kaldığı tahmin ediliyor. Günümüzde de büyük ölçüde sağlam kalmış bu yapının kemer ve duvarlarında yer yer tahribatlar mevcut.

YÜZ BİNE YAKIN NASTURİ YA KATLEDİLDİ YA DA TEHCİR EDİLDİ

Tarihin en kadim haklarından biri olan Asuriler ve mezhepsel ayrılıklarından dolayı kendilerine Nasturiler denilen bu halk bu topraklarda kendilerine dair bir ok eser bıraktı. 1840'lara kadar bu bölgede diğer halklarla birlikte yaşayan küçük kavgalar dışında aralarında sorun olmadan yaşayan bu halklar kapitalist modernite ile birlikte ulus devlet anlayışının bu bölgeye dayatılmak istenmesiyle birlikte halklar arasındaki sürtüşmeler büyüdü ve katliamlara dönüştü. Nasturiler için 1843 v e 1846 tarihleri çok önemlidir. Çünkü bu tarihlerde Kürt Miri Bedirxan Bey, Müküs Beyi Mahmut Han ve Başkale beyi Nurullah bey ile birleşip nasturi köylerini bastı ve kimi kaynaklara göre 20 binin üzerinde Nasturi öldürüldü. Kapitalist ulus devlet anlayışı Kürtlerin, Ermenilerin ve Nasturilerin katliamlarına çanak tuttu. En son ise 1920'lerin ortalarına doğru genç Türkiye Cumhuriyeti bu topraklarda yaşamaya çalışan son Nasturileri ayaklanma bahanesiyle katletti. Katliamlardan sağ kalanlar Musul ve Urmiye'ye sığınmak zorunda kaldı. 1800 lerde bu bölgede 100 bine yakın Nasturi yaşarken uygulanan katliam ve tehcir politikaları sonucunda Nasturiler günümüzde hepsi ya sürgün edildi ya da katledildi.

Kaynak: firatnews.com